

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ
Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ

Ταχ. Δ/ση: Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη: 15180 Μαρούσι
Ιστοσελίδα: www.minedu.gov.gr
Πληροφορίες: Σπ. Κωνσταντάτος
Τηλέφωνο: 210-3443422

Ψηφιακά υπογεγραμμένο από ANASTASIA
PASCHALIDOU

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθ. Προτεραιότητας:

Αθήνα, 10-11-2017
Αρ. Πρωτ. 194027/Δ2

ΠΡΟΣ :

- Περιφερειακές Δ/νσεις Εκπ/σης
- Σχολ. Συμβούλους Δ.Ε. (μέσω των Περιφερειακών Δ/νσεων Εκπ/σης)
- Δ/νσεις Δ.Ε.
- Γενικά Λύκεια (μέσω των Δ/νσεων Δ.Ε.)

ΚΟΙΝ.:

- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
info@iep.edu.gr
- Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων (Ι.Τ.Υ.Ε.) "Διόφαντος"
Πληροφοριακό Σύστημα Myschool
info.cti@cti.gr
jpapai@cti.gr

Θέμα: Τροποποίηση του Π.Δ. 46/2016 (αξιολόγηση των μαθητών/-τριών του Γενικού Λυκείου)

Σας ενημερώνουμε ότι προωθείται τροποποίηση του ΠΔ 46/2016 όσον αφορά τα εξής σημεία: α) Δημιουργικές Εργασίες, β) Αξιολόγηση της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας του προγράμματος Γενικής Παιδείας στη Β' Ημερήσιου ΓΕΛ και Γ' Εσπερινού ΓΕΛ, γ) Αξιολόγηση μαθημάτων στη Γ' Ημερησίου ΓΕΛ και στη Δ' Εσπερινού ΓΕΛ και απολυτήριες εξετάσεις.

Ι. Δημιουργικές Εργασίες Ημερήσιου και Εσπερινού Γενικού Λυκείου

Οι Δημιουργικές Εργασίες καθιερώνονται ως υποχρεωτικές στο Γενικό Λύκειο, καθώς κρίνεται αναγκαίο να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στη δημιουργική σκέψη και δράση. Το ΙΕΠ, λαμβάνοντας υπόψη την ανατροφοδότηση που έλαβε από εκπαιδευτικούς στο πλαίσιο δειγματοληπτικής έρευνας του Ι.Ε.Π. για την αποτίμηση της εφαρμογής των Δημιουργικών Εργασιών κατά το σχολικό έτος 2016-17 (*«Συνοπτική Αποτίμηση της υλοποίησης των Δημιουργικών Εργασιών στο Γενικό Λύκειο κατά το Σχολικό Έτος 2016-17 – Προτάσεις για την υλοποίηση των Δημιουργικών Εργασιών κατά το Σχολικό Έτος 2017-18»*, Απόσπασμα Πρακτικού του ΔΣ του ΙΕΠ 30/27-07-2017), εισηγήθηκε μια νέα διαδικασία υλοποίησης των

Δημιουργικών Εργασιών στο Γενικό Λύκειο και κατά συνέπεια τροποποιείται το σχετικό άρθρο στο Προεδρικό Διάταγμα της αξιολόγησης του Γενικού Λυκείου.

Σημαντικά ευρήματα της δειγματοληπτικής έρευνας ήταν ότι οι μαθητές και οι μαθήτριες συμμετείχαν ενεργά, με αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός πολύ αποδοτικού μαθησιακού κλίματος, ότι διαπιστώθηκε βελτίωση της ενεργού εμπλοκής των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες κατά την εκπόνηση των Δ.Ε. και ότι κατά τη διοργάνωσή τους διαμορφώθηκε ένα συνεργατικό κλίμα μεταξύ των εκπαιδευτικών στο σχολείο. Αυτό που κυρίως κρίθηκε αρνητικά ήταν η «ανατροπή» του ημερήσιου ωρολογίου προγράμματος, μια «τεχνική» πλευρά της περσινής διαδικασίας, που θεωρήθηκε ότι δημιούργησε δυσκολίες.

Στο ανωτέρω πλαίσιο και προκειμένου να διευρυνθεί η πρακτική των Δημιουργικών Εργασιών στο Γενικό Λύκειο και να αντιμετωπιστεί η «ανατροπή» του ημερησίου ωρολογίου προγράμματος για την υλοποίηση των Δημιουργικών Εργασιών **στην τροποποίηση του Π.Δ. που προωθείται προς έγκριση οι Δ.Ε. εντάσσονται στα μαθήματα.**

Συγκεκριμένα προβλέπονται τα ακόλουθα:

1. Σκοπός και γενικά χαρακτηριστικά

Η Δημιουργική Εργασία αποτελεί διδακτική πρακτική που ενισχύει την ενεργό εμπλοκή των μαθητών/-τριών στη διαδικασία οικοδόμησης της γνώσης προωθώντας την κριτική και δημιουργική σκέψη και δράση, μέσα σε ένα παιδαγωγικό κλίμα ελεύθερης και ισότιμης επικοινωνίας των μελών της σχολικής τάξης και αμοιβαίας δέσμευσής τους στην επιτέλεση ενός έργου. Δίνει επίσης έμφαση στις αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, έτσι ώστε κάθε μαθητής/τρια να ωφελείται με συγκεκριμένο τρόπο, προσαρμοσμένο στις ιδιαίτερες ανάγκες και τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντά του/της. Ζητούμενο συνεπώς δεν είναι να αναλάβουν μια εργασία εγκυκλοπαιδικού χαρακτήρα, συσσωρεύοντας και παραθέτοντας πληροφορίες από διάφορες πηγές αλλά αυτό που επιδιώκεται είναι να εργαστούν με δημιουργικό τρόπο.

Στο πλαίσιο αυτό οι μαθητές/-τριες καλούνται

- είτε να επιλύσουν με τρόπο δημιουργικό ένα πρόβλημα/ερώτημα που τους κινεί το ενδιαφέρον και το οποίο σχετίζεται με κάποιο θέμα της διδασκόμενης ύλης σε ένα ή περισσότερα μαθήματα, εμβαθύνοντας τις γνώσεις τους γύρω από το συγκεκριμένο ζήτημα ή/και αναπλαισιώνοντάς τες με τρόπο κριτικό, πρωτότυπο, ευρηματικό
- είτε να εκφραστούν δημιουργικά, μέσα από ένα δικό τους καλλιτεχνικό έργο, εμπνεόμενοι από κάποια ενότητα που έχουν μελετήσει
- είτε να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν μια κατασκευή/ένα τέχνημα, που σχετίζεται με κάποια διδακτική ενότητα.

Οι Δημιουργικές Εργασίες αφορούν **όλα** τα μαθήματα Α΄ και Β΄ τάξης Ημερησίου και Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου εκτός από την Ερευνητική Εργασία, υλοποιούνται **στο πλαίσιο των μαθημάτων που θα οριστούν για κάθε τμήμα** με τη διαδικασία που περιγράφεται στην Ενότητα Οργάνωση, είναι ομαδικές αλλά, αν κριθεί απαραίτητο, δύναται να είναι και ατομικές.

2. Μορφή

Η μορφή της εργασίας μπορεί να ποικίλει π.χ. σύνταξη συνεχούς ή πολυτροπικού κειμένου, παρουσίαση με χρήση προσχεδιασμένου προφορικού λόγου και αξιοποίηση λογισμικού παρουσίασης, δημιουργία είτε καλλιτεχνικού έργου (λογοτεχνικό/μουσικό/εικαστικό έργο, θεατρικό δρώμενο, γελοιογραφία, κόμικ, κινούμενο σχέδιο, ταινία μικρού μήκους, ψηφιακή αφήγηση...) είτε άλλης κατασκευής (μακέτα, τέχνημα με χρήση της τεχνολογίας...), πραγματοποίηση κοινωνικής, οικολογικής, πολιτισμικής παρέμβασης.

3. Θέματα και Θεματικοί Πυλώνες

Τα προτεινόμενα θέματα (βαθμός δυσκολίας και απαιτήσεις) πρέπει να είναι **ανάλογα του διατιθέμενου χρόνου** (λαμβάνοντας υπόψη ότι οι Δ.Ε. πρέπει να υλοποιηθούν εντός του σχολείου) **και των ενδιαφερόντων και των δυνατοτήτων των μαθητών/-τριών**. Τα θέματα των Δημιουργικών Εργασιών καλό είναι να προκύπτουν ως αποτέλεσμα συζήτησης ανάμεσα στους/στις εκπαιδευτικούς και στους/στις μαθητές/-τριες του τμήματος, ώστε να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα και στις προσλαμβάνουσες παραστάσεις τους, να τους κινούν την περιέργεια και να τους παρακινούν σε δράση. Κάθε Δ.Ε. αναφέρεται και υλοποιείται σε ένα συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, ενώ είναι δυνατόν να καλύπτει και άλλο ή άλλα, προσλαμβάνοντας έτσι διαθεματικό-διεπιστημονικό χαρακτήρα.

Ειδικότερα, προκειμένου να διευκολυνθεί η πρακτική εφαρμογή της διαδικασίας κατανομής των Δ.Ε. που περιγράφεται στη συνέχεια, τα θέματα των Δ.Ε. εντάσσονται στους ακόλουθους δύο Θεματικούς Πυλώνες:

Θεματικός Πυλώνας I - Ανθρωπιστικές Επιστήμες, Κοινωνικές Επιστήμες και Καλλιτεχνική Παιδεία,

Θεματικός Πυλώνας II - Φυσικές Επιστήμες, Μαθηματικά, Πληροφορική και Φυσική Αγωγή.

Οργάνωση

1. Αριθμός Δημιουργικών Εργασιών ανά μαθητή/-τρια και ανά εκπαιδευτικό

Οι μαθητές/-τριες της Α΄ και της Β΄ τάξης Ημερήσιου και Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου εκπονούν **υποχρεωτικά τουλάχιστον δύο (2)** Δημιουργικές Εργασίες και **τουλάχιστον μία σε κάθε Θεματικό Πυλώνα**.

Κάθε εκπαιδευτικός που διδάσκει σε κάποια/ες από τις τάξεις αυτές σχεδιάζει, συντονίζει και παρακολουθεί μέχρι την ολοκλήρωσή τους τις Δημιουργικές Εργασίες **τουλάχιστον ενός τμήματος σε ένα γνωστικό αντικείμενο**. Στην περίπτωση εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε περισσότερα του ενός σχολείου, αναλαμβάνουν τις Δ.Ε. τμήματος του σχολείου όπου έχουν τις περισσότερες διδακτικές ώρες ή του σχολείου που το χρειάζεται περισσότερο, μετά από συνεννόηση μεταξύ Διευθυντών/-τριών των σχολείων.

2. Προετοιμασία υλοποίησης των Δ.Ε.

Ο Σύλλογος Διδασκόντων στην αρχή της σχολικής χρονιάς ορίζει έναν εκπαιδευτικό ως Υπεύθυνο/-η της διαδικασίας κατανομής των Δημιουργικών Εργασιών. Στην περίπτωση σχολικών μονάδων με περισσότερα από τέσσερα εμπλεκόμενα τμήματα οι Υπεύθυνοι/ες μπορεί να είναι δύο.

Ο Υπεύθυνος/η της διαδικασίας κατανομής ενθαρρύνει και διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών για την κατανομή τμημάτων και μαθημάτων. Κάθε εκπαιδευτικός τελικά δηλώνει στον/στην Υπεύθυνο/-η της διαδικασίας με σειρά προτίμησης τα μαθήματα και τα τμήματα στα οποία επιθυμεί να αναλάβει την καθοδήγηση και υποστήριξη της εκπόνησης των Δημιουργικών Εργασιών. Επίσης, προσδιορίζει την περίοδο υλοποίησης, που μπορεί να εκτείνεται σε ένα από τα δύο τετράμηνα ή και στα δύο.

Επισημαίνεται ότι οι Δημιουργικές Εργασίες υλοποιούνται σε χρόνο που ορίζουν οι εκπαιδευτικοί. Ειδικά αν πρόκειται για Δ.Ε. που έχουν στόχο τη διερεύνηση ερωτήματος (όχι την παραγωγή κάποιου καλλιτεχνικού έργου ή κάποιας κατασκευής), προτείνεται να υλοποιηθούν αφού έχουν προσεγγιστεί αρκετές διδακτικές ενότητες στο μάθημα, ώστε να είναι περισσότερα τα πιθανά ερωτήματα που θα μπορούν να επεξεργαστούν οι μαθητές/-τριες.

Οι Υπεύθυνοι/ες της διαδικασίας εκπόνησης καταθέτουν εισήγηση στον Σύλλογο Διδασκόντων όσον αφορά τον προγραμματισμό ανά τμήμα και ανά εκπαιδευτικό, σεβόμενοι τους περιορισμούς για τον αριθμό και τους θεματικούς πυλώνες των Δ.Ε. ανά τμήμα και καταβάλλοντας προσπάθεια να ληφθούν υπόψη οι προτιμήσεις των εκπαιδευτικών ανά τμήμα και ανά μάθημα. Η τελική διευθέτηση της κατανομής των Δ.Ε. στους εκπαιδευτικούς ανά τμήμα εναπόκειται στον Σύλλογο των Διδασκόντων

κάθε σχολικής μονάδας. Ο Σύλλογος μπορεί να αναθεωρήσει τον σχεδιασμό, αν προκύψει κάποια αλλαγή των δεδομένων ή αν το κρίνει για κάποιο λόγο σκόπιμο.

3. Διαδικασία Επιλογής Θεμάτων

Οι εκπαιδευτικοί προτείνουν στο τμήμα θέματα (με βάση τις διδακτικές ενότητες που θα έχει επεξεργαστεί μέχρι την ημερομηνία που έχει προγραμματιστεί να εκκινήσει η εκπόνηση των Δ.Ε.) και συζητούν παραλλαγές των θεμάτων ή άλλες ιδέες που καταθέτουν οι μαθητές/-τριες. Καλό είναι κάθε ομάδα να ασχοληθεί με διαφορετικό θέμα ή διαφορετικό υποθέμα ενός κοινού θέματος, ώστε κατά την παρουσίαση των Δ.Ε. να διατηρηθεί το ενδιαφέρον της ολομέλειας του τμήματος. Είναι όμως δυνατόν και όλες οι ομάδες να ασχοληθούν με ένα θέμα, εφόσον αυτό επιδέχεται πολλές διαφορετικές προσεγγίσεις ή/και λύσεις. Στην περίπτωση περισσότερων θεμάτων ο/η εκπαιδευτικός διαμορφώνει την τελική λίστα και οι μαθητές/-τριες δηλώνουν με σειρά προτίμησης τα θέματα με τα οποία θέλουν να ασχοληθούν, ώστε ο/η εκπαιδευτικός να τους μοιράσει σε ομάδες 3-5 ατόμων.

Στη συνέχεια οι εκπαιδευτικοί ενημερώνουν τους/τις μαθητές/-τριες για τα κριτήρια αξιολόγησης της δουλειάς τους και καθοδηγούν τις ομάδες τόσο για τον σχεδιασμό όσο και για την υλοποίηση των βημάτων που πρέπει να ακολουθήσουν.

4. Διάρκεια υλοποίησης των ΔΕ

Η διάρκεια υλοποίησης των Δ.Ε. για τα μονώρα μαθήματα ενδείκνυται να είναι από 3 έως 4 διδακτικές ώρες, ενώ για τα δίωρα, τρίωρα κτλ. από 5 έως 8. Σε περίπτωση «συνδυαστικών» Δημιουργικών Εργασιών (π.χ. Δ.Ε. που αναφέρονται σε περισσότερα από ένα μαθήματα, τα οποία διδάσκονται από τον/την ίδιο/α ή διαφορετικούς/ές εκπαιδευτικούς και ανήκουν στον ίδιο ή ακόμα καλύτερα σε διαφορετικούς Θεματικούς Πυλώνες), ο χρόνος υλοποίησής τους μπορεί να αυξηθεί αναλόγως του αριθμού των εμπλεκόμενων μαθημάτων, με προϋπόθεση να τηρείται η αναλογία ωρών που θα διατίθενται σε κάθε μάθημα.

Η διαδικασία της εκπόνησης των Δ.Ε. πραγματοποιείται εντός του ωρολογίου προγράμματος του μαθήματος σε χρονικό διάστημα τριών έως επτά εβδομάδων (π.χ. 1 ώρα κάθε εβδομάδα για έξι εβδομάδες, 3 δίωρα σε τρεις διαδοχικές εβδομάδες, 3 δίωρα σε έξι εβδομάδες). Καλό είναι η χρονική απόσταση από τη μια διδακτική ώρα στην επόμενη να είναι περιορισμένη, ώστε να μη χάνεται η επαφή των μαθητών/-τριών με την προβληματική/συλλογιστική που έχουν αναπτύξει για την επεξεργασία του θέματος. Τέλος, ενθαρρύνεται η πρόβλεψη «διώρων» στο ωρολόγιο πρόγραμμα, για να διευκολυνθεί η διαδικασία εκπόνησης των Δ.Ε.

Εκπόνηση

Οι Δημιουργικές Εργασίες εκπονούνται στο πλαίσιο των διδακτικών ωρών που προβλέπονται, εκτός αν ο σχεδιασμός τους απαιτεί και χρήση εξωσχολικού χρόνου. Κάθε εκπαιδευτικός καθοδηγεί και υποστηρίζει όλες τις ομάδες εργασίας των μαθητών/-τριών του τμήματος που έχει αναλάβει.

Η υλοποίηση των Δ.Ε. γίνεται σε τρεις φάσεις: α) σχεδιασμός, β) υλοποίηση και γ) παρουσίαση. Η διάρκεια κάθε φάσης προσδιορίζεται από τον/την εκπαιδευτικό.

Σε περίπτωση που η εργασία αφορά τη δημιουργία καλλιτεχνικού έργου ή άλλης κατασκευής, ο σχεδιασμός προσαρμόζεται κατά περίπτωση. Αν πρόκειται για διερεύνηση κάποιου ερωτήματος, ο/η εκπαιδευτικός προμηθεύει την ομάδα με κάποιο αρχικό υλικό και αν είναι αναγκαίο, η ομάδα συλλέγει επιπλέον υλικό είτε εντός είτε εκτός σχολείου (με βιβλιογραφική ή διαδικτυακή έρευνα, ερωτηματολόγια ή συνεντεύξεις, διεξαγωγή πειράματος, μετρήσεις στον χώρο, επίσκεψη σε μουσείο, φωτογράφιση αντικειμένων κ.ά.).

Οι Δ.Ε. παρουσιάζονται εντός του τμήματος, ώστε να λάβουν οι ομάδες ανατροφοδότηση τόσο από τον/την εκπαιδευτικό, όσο και από τους/τις συμμαθητές/-τριες. Είναι δυνατόν όμως η παρουσίαση να επεκταθεί στη συνέχεια και στο σύνολο του σχολείου (με τη μορφή έκθεσης εικαστικών έργων ή κατασκευών, παράστασης θεατρικών δρώμενων, προβολής ταινιών μικρού μήκους κτλ.). Οι Δ.Ε. είναι δυνατόν επίσης να δημοσιεύονται (σε περίληψη ή σε πλήρη μορφή) είτε στο έντυπο ή ηλεκτρονικό μαθητικό περιοδικό είτε στην ιστοσελίδα του σχολείου ή να δημοσιοποιούνται με όποιον άλλο τρόπο κρίνει πρόσφορο ο Σύλλογος Διδασκόντων/-ουσών, υπό την προϋπόθεση ότι συναινούν σε αυτό όλοι οι κηδεμόνες των συντακτών/δημιουργών κάθε εργασίας.

Αξιολόγηση

Οι Δημιουργικές Εργασίες αξιολογούνται από τον/την εκπαιδευτικό και συνεκτιμώνται στην αξιολόγηση της επίδοσης του/της μαθητή/-τριας στο αντίστοιχο μάθημα για το τετράμηνο κατά το οποίο κατατίθενται. Αν μία Δημιουργική Εργασία καλύπτει και άλλο/α μάθημα/μαθήματα η εργασία λαμβάνεται υπόψη κατά την αξιολόγηση του/της μαθητή/-τριας και στα μαθήματα αυτά. Αν πρόκειται για μαθήματα που δεν διδάσκονται από τον ίδιο/α εκπαιδευτικό, η Δ.Ε. αξιολογείται μετά από συνεργασία των οικείων διδασκόντων/-ουσών. Εάν πρόκειται για συλλογική εργασία, αυτή λαμβάνεται υπόψη το ίδιο για όλους τους/τις μαθητές/-τριες που συμμετείχαν σε αυτή, ωστόσο δύναται να υπάρξει και διαφοροποίηση κατά την κρίση του/της διδάσκοντα/-ουσας, αν υπήρξε εμφανώς διαφορετική η συμβολή κάποιων μελών της ομάδας στο τελικό αποτέλεσμα.

Η αξιολόγηση της Δ.Ε. γίνεται περιγραφικά με κλίμακες διαβαθμισμένων κριτηρίων, οι γενικές αρχές των οποίων καθώς και ένα δείγμα τους περιλαμβάνεται στο **Συνοπτικό θεωρητικό πλαίσιο για τις Δημιουργικές Εργασίες**, που είναι

αναρτημένο στην ιστοσελίδα του ΙΕΠ (<http://www.iep.edu.gr/el/component/k2/content/37-synthetikes-ergasies>), στις σελ. 15-17 και 20-25. Το παράδειγμα διαβαθμισμένων κριτηρίων που περιλαμβάνεται στο «Συνοπτικό θεωρητικό πλαίσιο» είναι ενδεικτικό, αναφέρεται σε ομαδική εργασία που έχει τη μορφή διερεύνησης ερωτήματος και υπηρετεί την αναγκαιότητα της παρώθησης των μαθητών/-τριών προς τη βέλτιστη διαμόρφωση της παραδοτέας εργασίας τους. Για τις Δ.Ε. που δεν ανήκουν στην κατηγορία της διερεύνησης ερωτήματος μπορούν να αξιοποιηθούν τα σημεία 1-4 και 10 του παραδείγματος. Προφανώς ανάλογα με το είδος της δημιουργικής εργασίας (απάντηση/λύση σε ερώτημα/πρόβλημα, ή μουσικό/εικαστικό/λογοτεχνικό έργο ή κατασκευή κτλ.) οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν τα κατάλληλα διαβαθμισμένα κριτήρια.

Σημειώνεται ότι στην ιστοθέση του ΙΕΠ «<http://www.iep.edu.gr/el/component/k2/content/37-synthetikes-ergasies>», εκτός από το Συνοπτικό θεωρητικό πλαίσιο για τις Δημιουργικές Εργασίες, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται και προτάσεις κριτηρίων αποτίμησης των ΔΕ και ορισμένα παραδείγματα σχεδίων και θεμάτων Δ.Ε., έχουν αναρτηθεί και **Ενδεικτικές διευθύνσεις διαδικτύου που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην επιλογή και διαμόρφωση υποστηρικτικού υλικού κατά την εκπόνηση των Δημιουργικών Εργασιών**

http://www.iep.edu.gr/images/IEP/EPISTIMONIKI_YPIRESIA/Epist_Monades/B_Kykl os/Genika/2017-09-01_endeiktiko_psifiako_yliko.pdf

II. Αξιολόγηση της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας του προγράμματος Γενικής Παιδείας στη Β΄ Ημερήσιου ΓΕΛ και στη Γ΄ Εσπερινού ΓΕΛ.

Μετά από σχετική εισήγηση του ΙΕΠ προωθείται τροποποίηση της εξέτασης της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας του προγράμματος Γενικής Παιδείας στις προαγωγικές του Μαΐου-Ιουνίου για τη Β΄ Ημερησίου και τη Γ΄ Εσπερινού ΓΕΛ.:

Για την εξέταση στο μάθημ

τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες, σε φωτοαντίγραφο, απόσπασμα διδαγμένου από το πρωτότυπο κειμένου 12-20 στίχων, με νοηματική συνοχή και τους ζητούνται τα εξής:

α) Μετάφραση στη Νέα Ελληνική ενός τμήματός του που αποτελείται από οκτώ έως δέκα (8-10) στίχους.

β) Απάντηση σε δύο (2) ερωτήσεις ερμηνευτικές, που μπορεί να αναφέρονται σε ιδέες, αξίες, προβλήματα και επιχειρήματα, στη στάση, στο ήθος ή στον χαρακτήρα των προσώπων, στο ιστορικό, κοινωνικό, πολιτικό, πολιτιστικό πλαίσιο της εποχής της συγγραφής του έργου, στη συσχέτιση του υπό εξέταση κειμένου με

γραμματολογικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στη διδακτέα ύλη του μαθήματος. Οι δύο (2) ερωτήσεις αυτές αναφέρονται στο δοθέν από το πρωτότυπο απόσπασμα.

γ) Απάντηση σε μία (1) ερώτηση που ζητεί τη σύγκριση του εξεταζόμενου κειμένου με παράλληλο κείμενο σε νεοελληνικό λόγο, διδαγμένο (από τα μεταφρασμένα κείμενα των οποίων έχει γίνει σχετική επεξεργασία κατά τη διδακτική διαδικασία) ή αδίδακτο που επιλέγεται από τον/τη διδάσκοντα/-ουσα. Για τις απαιτήσεις της σύγκρισης δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες σε φωτοαντίγραφο το εν λόγω κείμενο.

δ) Απάντηση σε δύο (2) ερωτήσεις επί του δοθέντος από το πρωτότυπο διδαγμένου κειμένου (που είναι δυνατόν να αναλύονται σε δύο ισοδύναμα βαθμολογικώς υποερωτήματα) από τις οποίες:

i. μία (1) ερώτηση λεξιλογική-σημασιολογική που αναφέρεται στην παραγωγή και σύνθεση λέξεων της Αρχαίας Ελληνικής, σε ομόρριζες λέξεις, σε απλές ή σύνθετες, στη συσχέτιση λέξεων της Αρχαίας και της Νέας Ελληνικής, στη διατήρηση ή στην αλλαγή της σημασίας τους, σε συνώνυμα και αντώνυμα, κ.λπ. και

ii. μία (1) ερώτηση αποκλειστικά υφολογικού χαρακτήρα (εκφραστικά σχήματα, αισθητικά θέματα, λεξικογραμματικά φαινόμενα), προκειμένου να αναδειχθεί η λειτουργία συγκεκριμένων εκφραστικών επιλογών του συγγραφέα.

Η μετάφραση βαθμολογείται με τριάντα (30) μονάδες, οι δύο ερμηνευτικές ερωτήσεις που αναφέρονται στο πρωτότυπο δοθέν απόσπασμα βαθμολογούνται με δεκαπέντε (15) μονάδες η καθεμιά, η ερώτηση σύγκρισης του εξεταζόμενου με παράλληλο κείμενο βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες και τέλος καθεμιά από τις ερωτήσεις υπό τα στοιχεία δ)i και δ)ii με δεκαπέντε (15) μονάδες.

III. Αξιολόγηση μαθημάτων στη Γ΄ Ημερησίου ΓΕΛ και στη Δ΄ Εσπερινού ΓΕΛ και απολυτήριες εξετάσεις.

Για την έγκαιρη και απρόσκοπτη ολοκλήρωση της διδασκαλίας στο Γενικό Λύκειο, για τη βελτίωση της ποιότητάς της, καθώς και για την καλύτερη προετοιμασία των μαθητών της τελευταίας τάξης για τη συμμετοχή τους στις Πανελλαδικές εξετάσεις είναι αναγκαία η αύξηση του διδακτικού χρόνου και στο Γενικό Λύκειο, όπως έχει ήδη πραγματοποιηθεί στο Γυμνάσιο. Η αύξηση αυτή όμως προσέκρουε μέχρι τώρα στο γεγονός ότι η τελευταία τάξη του Γενικού Λυκείου έπρεπε να ξεκινήσει τις απολυτήριες εξετάσεις πολύ νωρίς, πριν από τα μέσα Μαΐου, ώστε να είναι εφικτό να ολοκληρωθούν και οι απολυτήριες και οι Πανελλαδικές εξετάσεις εντός του Ιουνίου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να περιορίζεται ο διδακτικός χρόνος και για τις Α΄ και Β΄ τάξεις του ΓΕΛ. Για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα και μετά από σχετική εισήγηση του ΙΕΠ, επίκειται η εξής τροποποίηση του τρόπου αξιολόγησης των μαθητών/τριών της Γ΄ τάξης ημερησίου ΓΕ.Λ. και της Δ΄ τάξης εσπερινού ΓΕ.Λ.:

Στις απολυτήριες εξετάσεις οι μαθητές/τριες εξετάζονται στα εξής μαθήματα: α) Νεοελληνική Γλώσσα και Νεοελληνική Λογοτεχνία (συνεξετάζονται σε τρίωρη εξέταση ως κλάδοι του μαθήματος Νέα Ελληνικά), β) Μαθηματικά, γ) Ιστορία, δ) Βιολογία. Στα συγκεκριμένα μαθήματα προβλέπεται υποχρεωτικό ωριαίο διαγώνισμα μόνο στο 1^ο τετράμηνο. Ο βαθμός του απολυτηρίου σε αυτά τα μαθήματα αποτελεί τον μέσο όρο τριών βαθμών, αυτών του 1^{ου} τετραμήνου, του 2^{ου} τετραμήνου και της απολυτήριας εξέτασης.

Στα υπόλοιπα μαθήματα της τελευταίας τάξης του ΓΕ.Λ. πλην της Φυσικής Αγωγής προβλέπεται υποχρεωτικό ωριαίο διαγώνισμα και στο 1^ο και στο 2^ο τετράμηνο. Ο βαθμός του απολυτηρίου σε αυτά τα μαθήματα αποτελεί τον μέσο όρο δύο βαθμών, αυτών του 1^{ου} και του 2^{ου} τετραμήνου.

Όσον αφορά τους δύο κλάδους των **Νέων Ελληνικών**, προωθείται η εξής νέα διαδικασία εξέτασης:

Οι δύο κλάδοι των Νέων Ελληνικών (Νεοελληνική Γλώσσα και Νεοελληνική Λογοτεχνία) εξετάζονται την ίδια μέρα και η συνολική διάρκεια της εξέτασης είναι τρεις ώρες. Τα θέματα δίνονται και οι απαντήσεις αναπτύσσονται σε ξεχωριστό φύλλο για καθέναν από τους δύο κλάδους και αποδίδεται διακριτός βαθμός για καθέναν από αυτούς.

A. Ειδικότερα στον κλάδο της Νεοελληνικής Γλώσσας

Δίνεται ένα μη λογοτεχνικό κείμενο, μη διδαγμένο, το οποίο μπορεί να είναι δημοσιογραφικό κείμενο ή επιστημονικό ή πληροφοριακό άρθρο, συνέντευξη, κριτική, ομιλία, επιστολή, επιφυλλίδα ή δοκίμιο. Το κείμενο μπορεί να συνοδεύεται από σύντομο εισαγωγικό σημείωμα χωρίς ερμηνευτικά σχόλια.

Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να απαντήσουν σε τρεις (3) δραστηριότητες από τις οποίες

- α) μία (1) αφορά στην κατανόηση του κειμένου, μπορεί να διαιρείται σε δύο ερωτήματα (βλ. παρακάτω) και βαθμολογείται με 25 μονάδες (σε περίπτωση δύο ερωτημάτων η βαθμολογία επιμερίζεται ανάλογα με τη βαρύτητά τους)
- β) μία (1) αφορά στην προσέγγιση της δομής και της γλώσσας του κειμένου, μπορεί να διαιρείται σε έως και τρία (3) ερωτήματα και βαθμολογείται με 25 μονάδες (σε περίπτωση δύο ή τριών ερωτημάτων η βαθμολογία επιμερίζεται ανάλογα με τη βαρύτητά τους)
- γ) μία (1) αφορά στην ερμηνεία-παραγωγή λόγου και βαθμολογείται με 50 μονάδες.

1. Με την πρώτη δραστηριότητα ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/-τριών

- ι. να εντοπίζουν και να παρουσιάζουν κάποια από τα παρακάτω στοιχεία: τις πληροφορίες που περιέχονται στο κείμενο, τις βασικές ιδέες και τα επιχειρήματα του συγγραφέα, το πρόβλημα που θέτει, τις θέσεις που

υποστηρίζει, τη σχέση του βασικού μηνύματος του κειμένου με τις περιστάσεις επικοινωνίας και τον σκοπό για τον οποίο γράφτηκε, καθώς και με τους τρόπους και τα μέσα πειθούς που αξιοποιούνται στο κείμενο (με ποικίλες ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου) ή/και

- ii. να αποδίδουν περιληπτικά και να πυκνώνουν το νόημα μέρους του κειμένου ή ολόκληρου του κειμένου, λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο.

2. Με τη δεύτερη δραστηριότητα, ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών /-τριών

- i. είτε να αναγνωρίζουν τη βασική δομή του κειμένου ή τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης μιας παραγράφου
- ii. είτε να εντοπίζουν τις διαρθρωτικές λέξεις /φράσεις που βοηθούν στη συνοχή και νοηματική αλληλουχία του κειμένου
- iii. είτε να αποδίδουν με πλαγιότιτλους το νόημα των παραγράφων ή ενοτήτων του κειμένου
- iv. είτε να μετασχηματίζουν λέξεις ή φράσεις αλλάζοντας τη γραμματική μορφή, τη σύνταξη, το λεξιλόγιο (συνώνυμα ή συνώνυμες φράσεις, αντώνυμα, παράγωγα, σύνθετα κ.λπ.), τα σημεία στίξης, σύμφωνα με συγκεκριμένες περιστάσεις επικοινωνίας, και να σχολιάζουν το επικοινωνιακό αποτέλεσμα
- v. είτε να ερμηνεύουν λέξεις ή φράσεις του κειμένου με βάση τα κειμενικά συμφραζόμενα και το επικοινωνιακό πλαίσιο.

3. Στην τρίτη δραστηριότητα ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες να συντάξουν δικό τους κείμενο, ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο σε συνάρτηση με το κείμενο αναφοράς, στο οποίο κρίνουν ή σχολιάζουν σημεία του κειμένου, ανασκευάζουν θέσεις του ή αναπτύσσουν τεκμηριωμένα προσωπικές απόψεις. Το κείμενο των μαθητών/-τριών αναπτύσσεται με τη μορφή κειμένου επιχειρηματολογίας (δημόσια ομιλία, επιστολή, άρθρο) και έχει έκταση 300-350 λέξεις.

B. Ειδικότερα στον κλάδο της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Δίνεται λογοτεχνικό κείμενο, διδαγμένο ή αδίδακτο, (ποίημα ή διήγημα ή απόσπασμα από μυθιστόρημα ή θεατρικό έργο), το οποίο συνοδεύεται από τρεις (3) δραστηριότητες, από τις οποίες :

α) Η πρώτη αφορά στην ανάγνωση - κατανόηση του κειμένου, μπορεί να αναπτύσσεται σε δύο (2) ερωτήματα ίδιας βαρύτητας περίπου και βαθμολογείται με 30 μονάδες.

β) Η δεύτερη αφορά στην προσέγγιση της γλώσσας του κειμένου, μπορεί να αναπτύσσεται σε μέχρι 3 ερωτήματα και βαθμολογείται με 30 μονάδες (σε περίπτωση δύο ή τριών ερωτημάτων, η βαθμολογία επιμερίζεται ανάλογα με τη βαρύτητά τους).

γ) Η τρίτη αφορά στην ερμηνεία και στην παραγωγή λόγου σε ένα θέμα αναγνωστικής ανταπόκρισης ή δημιουργικού μετασχηματισμού και βαθμολογείται με 40 μονάδες.

1. Με την πρώτη δραστηριότητα ελέγχεται (με ποικίλες ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου) η ικανότητα των μαθητών/μαθητριών

- i. είτε να εντοπίζουν στο κείμενο πληροφορίες όπως πρόσωπα, χώρο, χρόνο, κοινωνικό πλαίσιο δράσης των προσώπων, γεγονότα /αίτια που κατευθύνουν τη δράση των αφηγηματικών ηρώων, βασικά θέματα, ιδέες, προβληματισμούς που θέτει το κείμενο, αξίες που προβάλλει, τεκμηριώνοντας την άποψή τους με στοιχεία του κειμένου
- ii. είτε να αναλύουν κάποιον από τους χαρακτήρες με βάση τα δεδομένα του κειμένου
- iii. είτε να επισημαίνουν τα σύμβολα, τις φωνές, τις σιωπές σε ένα ποιητικό ή θεατρικό κείμενο και να παρουσιάζουν με δικά τους λόγια το νόημα που τους δίνουν.

Από τα δύο ερωτήματα στα οποία μπορεί να αναπτύσσεται η συγκεκριμένη δραστηριότητα (που πρέπει να ελέγχουν διαφορετικές ικανότητες), μόνο το ένα μπορεί να είναι ερώτηση ανοικτού τύπου και η απάντηση στην ερώτηση ανοικτού τύπου μπορεί να κυμαίνεται από 50 έως 60 λέξεις.

2. Με τη δεύτερη δραστηριότητα, ελέγχεται (με ερωτήσεις ποικίλων τύπων) η ικανότητα των μαθητών/μαθητριών

- i. είτε να αναγνωρίζουν τα βασικά σημεία οργάνωσης της αφηγηματικής πλοκής ή της ποιητικής γραφής
- ii. είτε να εντοπίζουν μέσα στο κείμενο συγκεκριμένους δείκτες που δίνονται (αφηγηματικούς τρόπους, αφηγηματικές τεχνικές, ρηματικά πρόσωπα κ.ά.) και να ερμηνεύουν τη λειτουργία τους ως προς το νόημα
- iii. είτε να αναγνωρίζουν εκφραστικά μέσα – τρόπους (μεταφορές, παρομοιώσεις, επαναλήψεις, αντιθέσεις, εικόνες κ.λπ.) και τη λειτουργία τους ως προς το νόημα του κειμένου.

3. Με την τρίτη δραστηριότητα, ζητείται από τους μαθητές /-τριες να αξιολογήσουν ιδέες, αξίες, στάσεις, συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο με βάση είτε τα κειμενικά συμφραζόμενα είτε τα ιστορικά και ιδεολογικά συμφραζόμενα της εποχής παραγωγής του έργου (εφόσον τους δίνονται σχετικές πληροφορίες), να τις συγκρίνουν με αυτές του σήμερα ή να τις συσχετίσουν με προσωπικές εμπειρίες, βιώματα, συναισθήματα. Η έκταση του κειμένου των μαθητών/-τριών κυμαίνεται από 100 έως 150 λέξεις.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ακολουθεί **ενδεικτικό παράδειγμα** των φάσεων εκπόνησης Δ.Ε. που αναφέρεται στην περίπτωση **θεμάτων που στόχο έχουν τη διερεύνηση ερωτήματος:**

1η Φάση

- Δημιουργία ομάδας
- Ανάγνωση του ερωτήματος/προβλήματος και του σκοπού της εργασίας.
- Μελέτη του υλικού που έχει δοθεί από τον/την εκπαιδευτικό.
- Σύνοψη του υλικού έχοντας κατά νου το ερώτημα/πρόβλημα.
- Διατύπωση κάποιων πρώτων σκέψεων, συμπερασμάτων.
- Διερεύνηση του τι επιπλέον χρειάζεται να κάνει η ομάδα για να απαντήσει το ερώτημα (αναζήτηση επιπλέον υλικού από το διαδίκτυο ή από βιβλία ή διατύπωση υποθέσεων και διενέργεια πειράματος ή διενέργεια μικρο-έρευνας με ερωτηματολόγια ή συνεντεύξεις...)
- Σχεδιάγραμμα των βημάτων/σταδίων που θα ακολουθήσει η ομάδα για να απαντήσει στο ερώτημα.

Με την ολοκλήρωση της 1^{ης} φάσης γίνεται συζήτηση-ανατροφοδότηση μεταξύ των μαθητών/-τριών του τμήματος και ανταλλάσσουν ιδέες για το πώς σχεδίασαν τα επόμενα βήματα.

2η Φάση

- Ανασκόπηση του νέου υλικού που συγκεντρώθηκε στο μεσοδιάστημα.
- Επαναξιολόγηση και αναδιαμόρφωση των πρώτων σκέψεων ή συμπερασμάτων, καταγραφή νέων ιδεών.
- Ανάπτυξη συλλογισμών, επιχειρημάτων και κατάληξη σε συμπέρασμα.
- Επιλογή των βιβλιογραφικών αναφορών που θα αξιοποιηθούν.
- Δομή της εργασίας (πλαγιότιτλοι για κάθε μέρος της).
- Σύνταξη του κειμένου (πολυτροπικού ή μη).
- Καταγραφή των πηγών.

- Συζήτηση για τον τρόπο που εργάστηκε η ομάδα, για το τι αποκόμισε από αυτή τη διαδικασία κάθε μέλος και για τη συμβολή του στο παραδοτέο.

Με την ολοκλήρωση της 2^{ης} φάσης οι ομάδες παραδίδουν την εργασία τους.

- **3η Φάση**

Όλες οι ομάδες παρουσιάζουν στο τμήμα τους (εντός του χρονοδιαγράμματος που έχει προβλεφθεί για την εκπόνηση των Δ.Ε.) το παραδοτέο τους, κάνοντας και έναν επιγραμματικό απολογισμό για το πώς εργάστηκαν και το τι αποκόμισαν και λαμβάνουν ανατροφοδότηση από τον/την εκπαιδευτικό αλλά και τους/τις συμμαθητές/-τριές τους.

Οι διδάσκοντες/ουσες να ενημερωθούν ενυπόγραφα.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

Εσωτ. Διανομή

- Γραφείο Υπουργού
- Γραφείο Αναπλ. Γενικού Γραμματέα
- Δ/νση Σπουδών, Προγρ/των & Οργάνωσης Δ.Ε., Τμ. Α'
- Αυτ. Δ/νση Παιδείας, Ομογ., Διαπολ. Εκπ/σης, Ξένων και Μειον. Σχολείων
- Διεύθυνση Θρησκευτικής Εκπ/σης
- Δ/νση Ειδικής Αγωγής και Εκπ/σης
- Δ/νση Ιδιωτικής Εκπ/σης